

Õiguskantsler

Teie 5.09.2012 nr

Õiguskantsler 18.10.2012 nr 7-4/121238/1204760

Seisukoht õigusrikkumise puudumise kohta Vaide läbivaatamise peatamise õiguspärasus

Pöördusite minu poole avaldusega, milles osutasite, et Maksu- ja Tolliamet ei ole seisuga 05.09.2012 teinud vaideotsust Teie 06.07.2012 esitatud vaide kohta. Palusite kontrollida, kas Maksu- ja Tolliameti tegevus vastab seaduse nõuetele.

Teavitasin Teid 14.09.2012 kirjaga, et võtsin Teie avalduse menetlusse. Olen analüüsinud Teie poolt tõstatatud probleemi ning küsinud Teie asja osas täiendavat teavet Maksu- ja Tolliametist. Järgnevalt esitan Teile oma menetluse tulemused.

Maksukorralduse seaduse (edaspidi MKS) § 137 lg 1 sätestab, et maksukohustuslane, kes leiab, et maksuteate, maksuotsuse, vastutusotsuse, korralduse või muu maksuhalduri haldusaktiga on rikutud tema õigusi või piiratud tema vabadusi, võib nõuda selle haldusakti kehtetuks tunnistamist, muutmist või uue haldusakti väljaandmist. Selleks tuleb MKS § 137 lg 3 ja § 139 lg 1 järgi esitada Maksu- ja Tolliametile kirjalik vaie. MKS § 147 lg 3 järgi vaadatakse vaie läbi 30 päeva jooksul, arvates selle vastuvõtmisest. Vaide läbivaatamise tulemusena teeb Maksu- ja Tolliamet vaideotsuse (MKS § 149). Tolliseaduse § 7 lause 2 järgi lahendatakse ka tolli otsuse või tolliametniku toiminguga peale esitatud vaideid maksukorralduse seaduse sätete järgi.

Riigikohus on asunud seisukohale, et vaide läbivaatamise tulemusel valmiv vaideotsus on haldusakt.¹ Kuivõrd haldusmenetluse seaduse § 2 lg 1 järgi on haldusorgani tegevus haldusakti andmisel käsitletav haldusmenetlusena, kujutab vaidemenetlus endast samuti menetlust, millele rakenduvad nii maksukorralduse seaduse kui ka haldusmenetluse seaduse nõuded. Siinjuures on maksukorralduse seadus haldusmenetluse seaduse suhtes eriseaduseks.

¹ Riigikohtu halduskolleegiumi 28.04.2009 otsus asjas nr 3-3-1-30-09, p 15.

Kuigi maksukorralduse seaduse 14. peatükk ja haldusmenetluse seaduse 5. peatükk, mis käsitlevad vaidemenetlust, ei sätesta haldusorganile õigust vaide läbivaatamise menetlust peatada, on sellise õiguse olemasolu kinnitanud kohtud. Riigikohus on näiteks öelnud, et kuigi haldusmenetluse üldregulatsioon ega ka haldusmenetluse ühte konkreetset alaliiki reguleeriva eriseaduse (näiteks maksukorralduse seaduse) sätted otseselt ei käsitle menetluse peatamise võimalusi, on menetluse peatamine kooskõlas haldusmenetluse üldpõhimõtetega olukorras, kus menetluse jätkamine tooks kaasa asja ebaõige otsustamise.² Oma otsust põhjendas kohus sellega, et kirjeldatud situatsioonis võib menetluse jätkamine ja otsuse tegemine kaasa tuua isikute õiguste ja huvide ülemäärase riive.³

Riigikohus on mitmes lahendis rõhutanud, et haldusorgan ei saa teha menetluse peatamise otsust kergekäeliselt – menetluse peatamine peab aitama kaasa asja õigele otsustamisele: „Eesmärgipäratu ja õigusvastane oleks menetluse peatamine juhul, kui peatamise aluseks olevad asjaolud ei saaks kuidagi mõjutada taotletud haldusakti andmist.”⁴ Lisaks sellele ei tohiks menetluse peatamine asendada haldusorgani otsust keelduda haldusakti andmisest.⁵

Teie avaldusest ning Maksu- ja Tolliameti poolt minule esitatud dokumentidest nähtuvalt võib Maksu- ja Tolliameti tegevust Teie vaide läbivaatamise menetluse peatamisel pidada põhjendatuks. Nimelt soovis Maksu- ja Tolliamet enne, kui ta võtab seisukoha Teie vaide osas, oodata ära õiguskantsleri üldise seisukoha Maksu- ja Tolliameti rakenduspraktika osas kütuse maksustamisel Eesti ja Venemaa maismaapiiril. Kuigi ma ei menetlenud Teie kaebust, leidis Maksu- ja Tolliamet, et õiguskantsleri järelevalve tulemus võib omada tähtsust ka Teie asja õigel otsustamisel. Sellist seisukohta ei saa Maksu- ja Tolliametile ette heita.

Samuti ei nähtu Teie pöördumisest ega Maksu- ja Tolliameti esitatud dokumentidest, et Maksu- ja Tolliamet oleks peatanud Teie vaide läbivaatamise menetluse eesmärgiga lükata otsuse tegemine ebamäärasesse tulevikku ja/või vältida lõppkokkuvõttes vaideotsuse tegemist. Teiega peetud kirjavahetuses on Maksu- ja Tolliamet selgitanud, et vaideotsus tehakse esimesel võimalusel pärast menetluse peatamise aluseks olevate asjaolude äralangemist.

Sellest tulenevalt ei saa ma tuvastada, et Maksu- ja Tolliamet oleks rikkunud Teie õigusi, kui tegi otsuse peatada Teie vaide läbivaatamise menetlus. Tuginedes õiguskantsleri seaduse § 35¹ lõikele 3, lõpetan sellega Teie avalduse põhjal alustatud menetluse.

Kuivõrd Teie vaide läbivaatamise peatamise tingis minu järelevalvemenetlus Maksu- ja Tolliameti tegevuse üle Eesti ja Venemaa piiril, pean vajalikuks märkida, et edastasin 11.10.2012 Maksu- ja Tolliametile oma seisukohad vaidlustatud tegevuse õiguspärasuse osas.⁶ Sellest tulenevalt loodan, et Maksu- ja Tolliamet asub peatselt Teie vaiet lahendama.

Lisaks sooviksin osutada MKS § 151 lõikele 2, mille järgi on maksukohustuslasel, kelle vaie jäi rahuldamata või kelle õigusi vaidemenetluses rikuti, õigus pöörduda halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud tingimustel ja korras kaebusega halduskohtusse. See tähendab, et juhul kui Maksu- ja Tolliamet ei rahulda Teie vaiet, on Teil võimalik kaitsta oma õigusi kohtu kaudu.

² Riigikohtu halduskolleegiumi 16.12.2008 otsus asjas nr 3-3-1-56-08, p 20. Vt ka Riigikohtu halduskolleegiumi 14.01.2009 otsus asjas nr 3-3-1-62-08, p 9: „[P]laneeringu kehtestamise menetluse peatamine kui menetlustoiming ei riku üldjuhul iseseisvalt planeeringu koostamist taotlenud isiku õigusi ega piira tema vabadusi [---].”

³ Riigikohtu halduskolleegiumi 16.12.2008 otsus asjas nr 3-3-1-56-08, p 20.

⁴ Vt nt Riigikohtu halduskolleegiumi 14.01.2009 otsus asjas nr 3-3-1-62-08, p 9.

⁵ Riigikohtu halduskolleegiumi 14.01.2009 otsus asjas nr 3-3-1-62-08, p 9.

⁶ Kiri Maksu- ja Tolliametile ja pressiteade on kättesaadavad siin: <http://oiguskantsler.ee/et/oiguskantsler-maksu-ja-tolliameti-tegevus-piiril-ebaseadusliku-kutuseariga-voitlemisel-ning>.

Rõhutan siiski, et seda viidet ei saa mõista kui soovitus halduskohtusse pöördumiseks. Halduskohtusse pöördumise õigustatuse ja vajalikkuse üle tuleb Teil ise otsustada, küsides vajadusel nõu erialaasjatundjalt. Teavet halduskohtusse kaebuse esitamise kohta leiate Justiitsministeeriumi koduleheküljelt (<http://www.kohus.ee/56323>) ning Riigi Teataja võrguväljaandest (<https://www.riigiteataja.ee>).

Lõpetuseks märgin, et õiguskantsleri seaduse § 35¹ lg 3 alusel tehakse õiguskantsleri seisukoht teatavaks ka menetluses osalenud järelevalvealusele asutusele. Sellest tulenevalt saadan koopia sellest seisukohavõtust Maksu- ja Tolliametile.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Indrek Teder

Koopia: Maksu- ja Tolliamet